TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2016. gada 11. oktobrī*

Valsts pienākumu neizpilde — Direktīva 2004/80/EK — 12. panta 2. punkts — Taisnīgu un samērīgu kompensāciju garantējošas valstu kompensācijas sistēmas tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem — Valsts sistēma, kas neaptver visa veida tīšus, vardarbīgus noziedzīgus nodarījumus, kuri izdarīti valsts teritorijā

Lieta C-601/14

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2014. gada 22. decembrī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *E. Traversa* un *F. Moro*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

ko atbalsta

Eiropas Savienības Padome, ko pārstāv *E. Moro*, kā arī *M. Chavrier* un *K. Pleśniak*, pārstāvji,

persona, kas iestājusies lietā,

pret

Itālijas Republiku, ko pārstāv *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *G. Palatiello* un *E. De Bonis*, *avvocati dello Stato*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Bergere [*M. Berger*] (referente), A. Prehala [*A. Prechal*], M. Vilars [*M. Vilaras*] un J. Regans [*E. Regan*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], D. Švābi [*D. Šváby*], K. Likurgs [*C. Lycourgos*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre L. Karasko Marko [*L. Carrasco Marco*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 29. februāra tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 12. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prasības pieteikumā Eiropas Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, neveicot visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka pastāv sistēma, kādā maksājama kompensācija personām, kas cietušas visa veida tīšos, vardarbīgos noziegumos, kuri izdarīti tās teritorijā, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumu, kas noteikts Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem (OV 2004, L 261, 15. lpp.) 12. panta 2. punktā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

2 Direktīvas 2004/80 preambulas 1.–3., 6. un 7. apsvērums ir formulēti šādi:

"(1) Viens no Eiropas [Savienības] mērķiem ir atcelt šķēršļus brīvai personu kustībai un pakalpojumu apritei starp dalībvalstīm.

(2) Tiesa [1989. gada 2. februāra spriedumā *Cowan* (C-186/87, EU:C:1989:47)] nolēma, ka gadījumā, kad [Savienības] tiesībās fiziskai personai ir garantēta brīvība ceļot uz citu dalībvalsti, šīs personas aizsardzība pret kaitējumu attiecīgajā dalībvalstī ar tādu pašu pamatojumu kā attiecībā uz pilsoņiem un personām, kas šajā valstī dzīvo, ir brīvās kustības tiešs priekšnosacījums. Pasākumiem, kas paredzēti, lai veicinātu kompensāciju piešķiršanu noziegumos cietušajiem, jābūt šā mērķa īstenošanas sastāvdaļai.

(3) Eiropadome savā sanāksmē 1999. gada 15. un 16. oktobrī Tamperē aicināja sagatavot noziegumos cietušo aizsardzības obligātos standartus, īpaši attiecībā uz tiesas pieejamību cietušajiem un viņu tiesībām uz kompensāciju par kaitējumiem, ieskaitot tiesu izdevumus.

[..]

(6) Noziegumos cietušajiem Eiropas Savienībā jābūt tiesībām uz taisnīgu un samērīgu kompensāciju par nodarītajiem kaitējumiem neatkarīgi no tā, kurā Eiropas [Savienības] vietā noziegums izdarīts.

(7) Ar šo direktīvu izveido sadarbības sistēmu, lai noziegumos cietušajiem atvieglotu kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos, kurai jādarbojas, pamatojoties uz dalībvalstu sistēmām kompensāciju piešķiršanai tādos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, kas izdarīti to teritorijā. Tādēļ visās dalībvalstīs jābūt kompensācijas mehānismam."

3 Direktīvas 2004/80 I nodaļas "Kompensācijas saņemšana pārrobežu gadījumos" 1. pantā ir noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina to, ka tad, ja tīšs, vardarbīgs noziegums izdarīts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā kompensācijas prasītājs pastāvīgi dzīvo, tad prasītājam ir tiesības prasību iesniegt kādai iestādei vai citai struktūrai pēdējā dalībvalstī."

4 Atbilstoši šīs direktīvas 2. pantam "Atbildība par kompensācijas maksāšanu":

"Kompensāciju maksā tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kuras teritorijā izdarīts noziegums."

5 Minētās direktīvas 3. pantā "Atbildīgās iestādes un administratīvās procedūras" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis izveido vai izraugās vienu vai vairākas iestādes vai citas struktūras, turpmāk – "palīgiestāde vai palīgiestādes", kas ir atbildīgas par 1. panta piemērošanu.

2. Dalībvalstis izveido vai izraugās vienu vai vairākas iestādes vai citas struktūras, turpmāk – "lēmējiestāde vai lēmējiestādes", kas ir atbildīgas par lēmumu pieņemšanu attiecībā uz kompensācijas pieteikumiem.

[..]"

6 Šīs direktīvas II nodaļas "Valstu kompensācijas sistēmas" 12. pantā ir paredzēts:

"1. Šīs direktīvas noteikumi par kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos ir piemērojami, pamatojoties uz dalībvalstu to kompensāciju sistēmām, kuras izmaksā to attiecīgajā teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem.

2. Visas dalībvalstis nodrošina to, ka to tiesību normās ir paredzēta tāda to teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kura garantē taisnīgu un samērīgu kompensāciju cietušajiem."

7 Direktīvas 2004/80 18. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai vēlākais 2006. gada 1. janvārī izpildītu šīs direktīvas prasības, izņemot 12. panta 2. punktu, kas jāizpilda līdz 2005. gada 1. jūlijam. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju."

Itālijas tiesības

8 Itālijas tiesībās Direktīva 2004/80 tika transponēta ar 2007. gada 6. novembra *decreto legislativo n. 204 – attuazione della direttiva 2004/80/CE relativa all'indennizzo delle vittime di reato* (Likumdošanas dekrēts Nr. 204 par Direktīvas 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem piemērošanu, 2007. gada 9. novembra *GURI* Nr. 261 parastais pielikums, turpmāk tekstā – "Likumdošanas dekrēts Nr. 204/2007"), kā arī ar 2008. gada 23. decembra *decreto ministeriale n. 222 – regolamento ai sensi dell'articolo 7 del decreto legislativo n. 204/2007* (Ministrijas dekrēts Nr. 222 par regulu Likumdošanas dekrēta Nr. 204/2007 7. panta izpratnē, 2009. gada 12. maija *GURI* Nr. 108).

9 2008. gada 23. decembra Ministrijas dekrētā Nr. 222 ir izklāstīti tostarp apelācijas tiesu prokuratūru kompetencē esošo darbību praktiskie aspekti.

10 Vairākos speciālajos likumos ir paredzēts noteiktos apstākļos no Itālijas valsts līdzekļiem piešķirt kompensāciju personām, kas cietušas noteiktu veidu noziedzīgos nodarījumos, kuri kvalificējami par tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, tostarp tiem, kas saistīti ar terorismu un organizēto noziedzību. Jautājumā par kompensācijas piešķiršanas substantīvajiem nosacījumiem Likumdošanas dekrētā Nr. 204/2007 ir izdarīta atsauce uz šiem speciālajiem likumiem, kuros ir paredzēti veidi, kā valsts teritorijā izdarītos noziedzīgos nodarījumos cietušajiem maksājama kompensācija.

Pirmstiesas procedūra

11 Pēc neauglīgas vēstuļu apmaiņas ar Itālijas Republiku Komisija 2011. gada 25. novembrī tai nosūtīja brīdinājuma vēstuli, kurā tā pārmeta, ka šī dalībvalsts savos tiesību aktos nav paredzējusi vispārīgu kompensācijas sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, lai arī tas – pēc šīs iestādes teiktā – ir prasīts Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā, un aicināja to izklāstīt savus apsvērumus par šo jautājumu.

12 2012. gada 14. maija atbildē Itālijas Republika iesniedza vispārīgas kompensācijas sistēmas izveidošanai paredzēto leģislatīvo pasākumu projektu. Tā kā netika iesniegts nekāds šā projektu īstenošanai vajadzīgo tiesību aktu pieņemšanas grafiks, Komisija turpināja pirmstiesas procedūru.

13 2013. gada 12. jūlija vēstulē Itālijas Republika informēja Komisiju, ka *Tribunale ordinario di Firenze* (Florences tiesa, Itālija) ir iesniegusi Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par Direktīvas 2004/80 12. panta interpretāciju, un aicināja Komisiju neturpināt tās uzsākto procedūru, kamēr nav sagaidīts Tiesas nolēmums minētajā lietā.

14 Tomēr 2013. gada 18. oktobrī Komisija Itālijas Republikai nosūtīja argumentēto atzinumu, kurā tā aicināja Itālijas iestādes divu mēnešu laikā no šā nupat minētā datuma veikt vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu Direktīvas 2004/80 12. panta prasības.

15 Savā atbildē, ko Komisija saņēma 2013. gada 18. decembrī, Itālijas Republika atgādināja, ka, tās ieskatā, būtu lietderīgi sagaidīt Tiesas atbildi uz *Tribunale ordinario di Firenze* (Florences tiesa) uzdoto jautājumu. Taču 2014. gada 30. janvāra rīkojumā *C.* (C-122/13, EU:C:2014:59) Tiesa atzina, ka atbildēt uz šo jautājumu acīmredzami nav tās kompetencē.

16 Šajos apstākļos Komisija nolēma saskaņā ar LESD 258. panta otro daļu celt Tiesā šo prasību sakarā ar pienākumu neizpildi.

17 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2015. gada 22. maija lēmumu Eiropas Savienības Padomei tika ļauts iestāties šajā lietā Komisijas prasījumu atbalstam.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

18 Komisija apgalvo, ka Direktīvas 2004/80 12. pantā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums izveidot valsts kompensācijas sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem.

19 Šī iestāde uzskata, ka šīs direktīvas 12. panta 2. punktā – lai arī tajā nav definēts "tīšu, vardarbīgu noziegumu" jēdziens – jautājumā par valsts kompensācijas sistēmas piemērošanas jomu dalībvalstīm nav paredzēta nekāda rīcības brīvība, jo tai jāaptver visa veida tīši, vardarbīgi noziedzīgi nodarījumi, kas par tādiem kvalificēti katras dalībvalsts krimināltiesību normās. Tāpēc dalībvalstīm neesot tiesību kādus no šiem noziedzīgajiem nodarījumiem izslēgt no Direktīvas 2004/80 transponēšanai paredzēto valsts tiesību aktu piemērošanas jomas.

20 Taču, Komisijas ieskatā, Itālijas Republika ir transponējusi tikai Direktīvas 2004/80 I nodaļas noteikumus par kompensācijas saņemšanu pārrobežu situācijās. Savukārt šīs direktīvas II nodaļā minēto kompensācijas sistēmu šī dalībvalsts ar vairāku speciālo likumu palīdzību esot paredzējusi tikai dažos tādos konkrētos noziegumos kā terora akti vai organizētā noziedzība cietušo personu labā, tajā

pašā laikā neieviesdama nekādu kompensācijas sistēmu tādu šajos speciālajos likumos neparedzētu tīšu, vardarbīgu noziedzīgu nodarījumu kā, piemēram, izvarošanas vai citu smagu seksuāla rakstura uzbrukumu gadījumā.

21 Šajos apstākļos Itālijas Republika neesot izpildījusi pienākumu, kas noteikts Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā.

22 Itālijas Republika vispirms apgalvo, ka Komisijas celtā prasība neatbilst 2013. gada 18. oktobra argumentētajā atzinumā izklāstītajiem iebildumiem. Proti, minētais argumentētais atzinums esot attiecies tikai uz "slepkavībām un smagu miesas bojājumu nodarīšanu, kas neietilpst "speciālajos likumos" paredzētajos gadījumos", kā arī "izvarošanu un citiem smagiem seksuāla rakstura uzbrukumiem". Taču šajā prasībā Komisija Itālijas Republikai pārmetot, ka tā nav izveidojusi vispārīgu kompensācijas sistēmu personām, kas cietušas tās teritorijā izdarītos visa veida vardarbīgos noziedzīgos nodarījumos, tādējādi paplašinādama prasības sakarā ar pienākumu neizpildi priekšmetu. Tāpēc šī prasība neesot pieņemama.

23 Pakārtoti Itālijas Republika atgādina, ka Direktīva 2004/80 tika pieņemta, pamatojoties uz EKL 308. pantu. Savienības kompetencē neesot nedz leģislēt vardarbīgu noziedzīgu nodarījumu apkarošanas jomā, kas gan no procesuālā, gan no materiāltiesiskā viedokļa ir katras dalībvalsts vispārīgo tiesību ziņā, nedz arī reglamentēt šo nodarījumu civiltiesiskās sekas. Ar minēto direktīvu, ievērojot tās juridisko pamatu, dalībvalstīm esot vienīgi noteikts pienākums nodrošināt kādā citā dalībvalstī dzīvojošajiem Savienības pilsoņiem piekļuvi kompensācijas sistēmām, kas katras dalībvalsts tiesību aktos jau paredzētas saviem pilsoņiem, kuri cietuši tīšos, vardarbīgos noziegumos. Šo pienākumu Itālijas Republika esot izpildījusi ar Likumdošanas dekrēta Nr. 204/2007 un 2008. gada 23. decembra Ministrijas dekrēta Nr. 222 procesuālajiem noteikumiem.

24 Vēl pakārtotāk Itālijas Republika apgalvo, ka dalībvalstīm joprojām esot plaša rīcības brīvība, nosakot dažādos "tīšu, vardarbīgu noziegumu" gadījumus, kad ir jāparedz kāda veida kompensācija. Tātad dalībvalstis varot noteikt, kurās situācijās ir maksājama kompensācija.

25 Itālijas Republika atsaucas arī uz Direktīvas 2004/80 pieņemšanas likumdošanas procedūru, kuras gaitā sākotnēji esot bijis iecerēts paredzēt konkrētus noteikumus tostarp par to, kā nosakāms noziegumos cietušajiem maksājamās kompensācijas prasību minimums. Tomēr šis sākotnējais mērķis esot ticis atmests. Tāpēc šīs direktīvas 12. pants attiecoties tikai uz kompensācijas sistēmām, kuras minētās direktīvas pieņemšanas laikā dalībvalstis jau bija paredzējušas, un 2. punktā vienīgi tām dalībvalstīm, kurām nav šādas sistēmas, noteikts pienākums to paredzēt. Taču Itālijas Republika jau esot paredzējusi virkni veidu, kā maksājama kompensācija par dažāda veida tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem.

26 Visbeidzot šī dalībvalsts apgalvo, ka, ja Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkts būtu jāinterpretē Komisijas norādītajā izpratnē, šī tiesību norma nebūtu spēkā, jo samērīguma principa dēļ EKL 308. pantā Savienība nevar tikt apveltīta ar pilnvarām veikt pasākumus attiecībā uz, piemēram, tīri iekšējiem jautājumiem.

27 Padome galvenokārt apgalvo, ka Itālijas Republikas izvirzītā iebilde par prettiesiskumu ir nepieņemama. Proti, šīs iestādes ieskatā, dalībvalsts nevarot lietderīgi piesaukt direktīvas prettiesiskumu kā pamatu aizstāvībai pret prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, kas pamatota ar šīs direktīvas neizpildi, un Itālijas Republika neesot iesniegusi nevienu pierādījumu, ka Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkts atbilstoši tam, kā to interpretē Komisija, būtu tik prettiesisks, ka būtu skaidri redzams, ka tas ir jāuzskata par tādu, kas nav radījis nekādas tiesiskas sekas.

28 Pakārtoti Padome uzskata, ka iebilde par Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkta prettiesiskumu nav pieņemama. Proti, EKL 308. pants ļaujot aizpildīt Līgumu konkrētajos noteikumos Savienības iestādēm piešķirto rīcības pilnvaru trūkumu, ja iecerētā rīcība ir vajadzīga kāda no tajos paredzēto mērķu sasniegšanai. Taču Itālijas Republika nav apgalvojusi, ka šie nosacījumi nebūtu ievēroti.

Tiesas vērtējums

Par pieņemamību

29 Runājot par iebildi par nepieņemamību, ko Itālijas Republika izvirzījusi, pamatojoties uz to, ka šajā prasībā Komisija esot paplašinājusi savā 2013. gada 18. oktobra argumentētajā atzinumā apgalvotās pienākumu neizpildes priekšmetu, šā atzinuma formulējumā ir redzams, ka Komisija pārmet, ka Itālijas Republika nav "veikusi vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu [..] Direktīvas 2004/80 [..] 12. panta 1. un 2. punktu un nodrošinātu, ka pastāv kompensācijas sistēma visos tās teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem".

30 Šajā argumentētajā atzinumā Komisija patiešām atsaucās arī uz to, ka Itālijas tiesību aktos nav paredzēta kompensācijas sistēma "konkrēti" personām, kas cietušas no slepkavībām un smagiem miesas bojājumiem, kuri neietilpst speciālajos likumos paredzētajos gadījumos, kā arī izvarošanā un citu smagu seksuāla rakstura uzbrukumos cietušajiem, vai arī uz to, ka šajos tiesību aktos no kompensācijas sistēmas ir pilnībā izslēgti tādi nodarījumi "kā" slepkavība un seksuāla vardarbība. Tomēr jau no veida, kā šī iestāde atsaukusies uz minētajiem tiesību aktiem, izriet, ka šādi tā ir vienīgi gribējusi uzskatāmāk parādīt konkrētās sekas Itālijas Republikas neapstrīdētajam apstāklim, ka visi tīšie, vardarbīgie noziegumi nav iekļauti Itālijā spēkā esošajā kompensācijas sistēmā, tādējādi neaprobežodama apgalvotās pienākumu neizpildes priekšmetu ar minētajiem piemēriem vien.

31 Tāpēc, lūgdama Tiesu atzīt, ka, "neveicot visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka pārrobežu situācijās pastāv sistēma, kādā maksājama kompensācija personām, kas cietušas visa veida tīšos, vardarbīgos noziegumos, kuri izdarīti tās teritorijā, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumu, kas noteikts Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā", Komisija šajā prasībā nav paplašinājusi apgalvotās pienākumu neizpildes priekšmetu.

32 Tādējādi šī prasība ir jāatzīst par pieņemamu.

Par lietas būtību

33 Runājot, pirmkārt, par Itālijas Republikas argumentu – ka Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkts atbilstoši tam, kā to interpretē Komisija, nav spēkā būtībā tāpēc, ka Savienības kompetencē neesot, pamatojoties uz EKL 308. pantu, pieņemt tiesību normu, kas reglamentē tīri iekšējas situācijas, – pietiek vien atgādināt Tiesas pastāvīgās judikatūras atziņu, ka dalībvalsts nevar lietderīgi atsaukties uz tai adresētās direktīvas prettiesiskumu kā pamatu aizstāvībai pret prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi, kas pamatota ar šīs direktīvas nepildi, jo nav LESD noteikuma, kurā skaidri ir paredzēta atļauja to darīt. Citādi varētu būt tikai gadījumā, ja aplūkojamajā tiesību aktā būtu vērojamas rupjas un acīmredzamas kļūdas un tādējādi tas varētu tikt atzīts par neesošu (skat. tostarp spriedumus, 2010. gada 29. jūlijs, Komisija/Austrija, C-189/09, nav publicēts, EU:C:2010:455, 15. un 16. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2015. gada 5. marts, Komisija/Luksemburga, C-502/13, EU:C:2015:143, 56. punkts).

34 Taču bez vajadzības sīkāk izvērtēt argumentus, ko Itālijas Republika izklāsta, lai pamatotu apgalvoto Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkta prettiesiskumu, jākonstatē, ka šī dalībvalsts nesniedz nevienu pierādījumu tam, ka šai tiesību normai piemistu kāds trūkums, kura dēļ būtu apšaubāma pati tās esamība šā sprieduma iepriekšējā punktā minētās judikatūras izpratnē.

35 No tā izriet, ka Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkta spēkā neesamību šajā prasībā Itālijas Republika piesauc veltīgi.

36 Jautājumā, otrkārt, par dalībvalstīm Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā noteiktajiem pienākumiem jāņem vērā ne tikai šīs tiesību normas formulējums, bet arī šīs direktīvas mērķi, kā arī ar šo direktīvu izveidotā sistēma, kurā iekļaujas minētā tiesību norma.

37 Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā ir noteikts, ka "visas dalībvalstis nodrošina to, ka to tiesību normās ir paredzēta tāda to teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kura garantē taisnīgu un samērīgu kompensāciju cietušajiem".

38 Šajā tiesību normā nav paredzēta iespēja, ka kompensācijas sistēmas, kas dalībvalstīm jāizveido saskaņā ar Direktīvu 2004/80, šīs dalībvalstis attiecinātu tikai uz kādu daļu no to attiecīgajā teritorijā izdarītajiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificējami par tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem.

39 Ar Direktīvas 2004/80 mērķiem ir tā, ka tās preambulas 1. apsvērums norāda uz Savienības gribu atcelt šķēršļus brīvai personu kustībai starp dalībvalstīm.

40 Šajā ziņā Tiesa jau ir lēmusi, ka gadījumā, kad Savienības tiesībās fiziskai personai ir garantēta brīvība ceļot uz citu dalībvalsti, šīs brīvās pārvietošanās loģiskas sekas ir tādas, ka šīs personas neaizskaramība attiecīgajā dalībvalstī tiek aizsargāta gluži tāpat kā šīs valsts pilsoņu un iedzīvotāju gadījumā (spriedums, 1989. gada 2. februāris, *Cowan*, C-186/87, EU:C:1989:47, 17. punkts). Šajā kontekstā Direktīvas 2004/80 preambulas 2. apsvērumā ir teikts, ka pasākumiem, kas paredzēti, lai veicinātu kompensāciju piešķiršanu noziegumos cietušajiem, jābūt šā mērķa īstenošanas sastāvdaļai.

41 Turklāt šīs direktīvas preambulas 3. apsvērumā ir atgādināts, ka 1999. gada 15. un 16. oktobrī Tamperē rīkotajā sanāksmē Eiropadome aicināja sagatavot noziegumos cietušo aizsardzības obligātos standartus, īpaši attiecībā uz tiesas pieejamību cietušajiem un viņu tiesībām uz kompensāciju par kaitējumiem.

42 Arī no minētās direktīvas preambulas 6. apsvēruma izriet, ka noziegumos cietušajiem Savienībā jābūt tiesībām uz taisnīgu un samērīgu kompensāciju par nodarītajiem kaitējumiem neatkarīgi no tā, kurā Savienības vietā noziegums izdarīts. Visbeidzot šīs pašas direktīvas preambulas 7. apsvērumā ir precizēts tostarp, ka tādēļ visās dalībvalstīs jābūt mehānismam, kā šiem cietušajiem maksājama kompensācija.

43 Jautājumā par Direktīvā 2004/80 izveidoto sistēmu jānorāda, ka šīs direktīvas I nodaļā par kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos ietilpstošajā 1. pantā ir paredzēts, ka tad, ja tīšs, vardarbīgs noziegums izdarīts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā kompensācijas prasītājs pastāvīgi dzīvo, tad prasītājam ir tiesības prasību iesniegt kādai iestādei vai citai struktūrai dzīvesvietas dalībvalstī. Šīs direktīvas 2. pantā, kura virsraksts ir "Atbildība par kompensācijas maksāšanu" un kas atrodas šajā pašā I nodaļā, ir noteikts, ka kompensāciju maksā tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kuras teritorijā izdarīts noziedzīgais nodarījums.

44 Turklāt Direktīvas 2004/80 II nodaļu veidojošā 12. panta par valstu kompensācijas sistēmām 1. punktā ir paredzēts, ka šīs direktīvas noteikumi par kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos ir piemērojami, "pamatojoties uz dalībvalstu to kompensāciju sistēmām, kuras izmaksā to attiecīgajā teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem".

45 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem redzams, ka ar Direktīvu 2004/80 izveido sistēmu, lai noziegumos cietušajiem atvieglotu kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos, un šai sistēmai jādarbojas, pamatojoties uz dalībvalstīs spēkā esošajām sistēmām kompensāciju piešķiršanai tādos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, kas izdarīti to attiecīgajās teritorijās. Tāpēc šīs direktīvas 12. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir iecerēts nodrošināt Savienības pilsonim tiesības uz taisnīgu un samērīgu kompensāciju par kaitējumiem, kas viņam nodarīti tās dalībvalsts teritorijā, kurā viņš atrodas, izmantodams savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, un tas tiek darīts, nosakot katrai

dalībvalstij pienākumu izveidot kompensācijas sistēmu personām, kas cietušas no visa veida tās teritorijā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, kuri kvalificējami par tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem.

46 Šajā kontekstā runājot par noziedzīgā nodarījuma kvalificējamību par tīšu un vardarbīgu, jānorāda – kā savu secinājumu 69. un 83. punktā uzsvēris ģenerāladvokāts – ka, lai arī šā jēdziena tvēruma konkretizēšana savās valsts tiesībās principā ir dalībvalstu kompetencē, šī kompetence tām tomēr neļauj sašaurināt cietušajiem maksājamās kompensācijas sistēmas piemērojamību, to attiecinot tikai uz kādiem noteiktiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificējami par tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, jo pretējā gadījumā Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktam tiktu atņemta lietderīgā iedarbība.

47 Šo interpretāciju nekādi neliek apšaubīt Itālijas Republikas arguments, ka Direktīvas 2004/80 pieņemšanas likumdošanas procedūras gaitā Savienības likumdevējs esot atteicies no sākotnējā mērķa paredzēt konkrētus noteikumus noziegumos cietušajiem maksājamās kompensācijas jomā.

48 Tāpat jānoraida arī Itālijas Republikas arguments par to, ka Direktīvas 2004/80 preambulas 2. apsvērumā atreferētajā 1989. gada 2. februāra spriedumā *Cowan* (186/87, EU:C:1989:47) Tiesa esot vienīgi pieprasījusi ievērot principu, ka nav pieļaujama diskriminācija pilsonības dēļ saistībā ar noziegumos cietušo personu piekļuvi kompensācijai pārrobežu situācijās un neesot konstatējusi dalībvalstu pienākumu savās valsts tiesībās paredzēt kompensācijas sistēmu visa veida tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, kā tas esot apstiprināts 2014. gada 30. janvāra rīkojumā *C.* (C-122/13, EU:C:2014:59).

49 Proti, lai arī Tiesa patiešām ir nospriedusi, ka Direktīvā 2004/80 kompensācija ir paredzēta tikai tāda tīša, vardarbīga noziedzīga nodarījuma gadījumā, kas izdarīts dalībvalstī, kurā atrodas cietušais, izmantodams savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, tādējādi tīri iekšēja situācija šīs direktīvas piemērošanas jomā neietilpst (šajā ziņā skat. spriedumus, 2007. gada 28. jūnijs, *Dell'Orto*, C-467/05, EU:C:2007:395, 59. punkts, un 2012. gada 12. jūlijs, *Giovanardi* u.c., C-79/11, EU:C:2012:448, 37. punkts, kā arī rīkojumu, 2014. gada 30. janvāris, *C.*, C-122/13, EU:C:2014:59, 12. punkts). Tomēr, to darot, Tiesa vienīgi paskaidroja, ka ar Direktīvu 2004/80 izveidotā sadarbības sistēma attiecas vienīgi uz piekļuvi kompensācijai pārrobežu situācijās, taču neizslēdza, ka šīs direktīvas 12. panta 2. punktā katrai dalībvalstij – lai nodrošinātu tai šādās situācijās izvirzītā mērķa sasniedzamību – ir paredzēts izveidot valsts sistēmu, kas garantētu kompensāciju personām, kuras cietušas jebkurā par tīšu, vardarbīgu noziegumu kvalificējamā noziedzīgā nodarījumā, kas izdarīts tās teritorijā.

50 Šāda Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkta interpretācija turklāt ir atbilstīga šīs direktīvas mērķim atcelt šķēršļus brīvai personu kustībai un pakalpojumu apritei starp dalībvalstīm tālab, lai uzlabotu iekšējā tirgus darbību.

51 Šajā lietā Tiesai iesniegtajos lietas materiālos ir redzams, ka visi Itālijas tiesībās konkretizētie noziedzīgie nodarījumi, kas kvalificējami par tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, nav ietverti Itālijā spēkā esošajā kompensācijas sistēmā, un Itālijas Republika to arī nebūt neapstrīd. Tāpēc, tā kā šī dalībvalsts nav pilnībā transponējusi Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktu, jāatzīst, ka Komisijas celtā prasība ir pamatota.

52 Līdz ar to jāatzīst, ka, neveicot visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka pārrobežu situācijās pastāv sistēma, kādā maksājama kompensācija personām, kas cietušas visa veida tīšos, vardarbīgos noziegumos, kuri izdarīti tās teritorijā, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumu, kas noteikts Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā.

Par tiesāšanās izdevumiem

53 Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un Itālijas Republikai spriedums ir nelabvēlīgs, tā sedz savus, kā arī atlīdzina Komisijas tiesāšanās izdevumus.

54 Atbilstoši šī paša reglamenta 140. panta 1. punktam iestādes, kas ir iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas. Līdz ar to Padome sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) neveicot visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka pārrobežu situācijās pastāv sistēma, kādā maksājama kompensācija personām, kas cietušas visa veida tīšos, vardarbīgos noziegumos, kuri izdarīti tās teritorijā, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumu, kas noteikts Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem 12. panta 2. punktā;

2) Itālijas Republika sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus;

3) Eiropas Savienības Padome sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

[Paraksti]